

Tarbiyaning jamiyatdagi ahamiyati

Guliston davlat pedagogika Instituti pedagogika

Yo‘nalishi 1-kurs talabasi Qo‘yliyeva Shahlo

Annotatsiya: Ushbu maqolada tarbiya, uning jamiyat, davlatdagi ahamiyati, qanchalik kerakligini haqida so‘z yuritiladi.

Kalit so‘zlar: tarbiya, jamiyat, ahamiyat, axloq, odob.

Kirish

Har bir yurt taraqqiyoti jamiyatda yoshlarning ilmiy salohiyati, axloqi va tarbiyasiga bog‘liq. Dunyo yaralganidan to bugungi kunimizga qadar ilm va tarbiyaning ahamiyati hech qachon yo‘qolgan emas. Zero, bashariyat hayoti faqatgina moddiy ehtiyojlar bilan cheklanmagan. Odamzot moddiy ehti

yojlar bilan bir qatorda ruhoniy unsurlarga ham muhtoj qilib yaratilgan. Balki ehtiyojlar, ya‘ni aql va qalb uchun zarur bo‘lgan ilm, odob-axloq kabilar insonning baxt-saodati uchun muhim rol o‘ynaydi.

Nafaqat bir oila, balki yer sayyorasidagi har bir mamlakatning gullab-yashnashi, undagi yashovchi xalqlarning farog‘ati ham shak-shubhasiz ta‘lim va tarbiya tufaylidir.

Hayot olamida, shubhasiz, tarbiya singari insoniyatga ta‘sirli narsa yo‘qdir.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Tarbiya jarayonining jamiyat taraqqiyotidagi roli nihoyatda beqiyosdir. Mutafakkir olim Abu Nosir Forobiy ta‘lim – tarbiyaning asosiy vazifasi jamiyat talablariga javob bera

oladigan va shu jamiyat uchun xizmat qiladigan yetuk insonni tarbiyalashdan iborat deb biladi.

Jamiyat taraqqiyotida muhim o‘rin egallagan insonni tarbiyalash, uni bilim olishga, mehnat qilishga undash va bu hatti harakatini sekin – asta ko‘nikmaga aylantirib borish lozim. Insonning mushohada qilishi qobiliyatni tarbiyalaydi va aqlni

peshlaydi. Aql ongni saqlaydi. Ong esa moddiy va ma’naviy manbaga aylanadi. Shu tarzda inson asta – sekin takomillashib, komillikka erishib boradi. Ammo buning uchun tarbiyachi va tarbiyalanuvchilardan uzoq davom etadigan mas’uliyat, sharaflı mehnat va qunt, irodani talab etadi. Bunda tarbiyachi bolalarning yosh xususiyatini e’tiborga olishi zarur.

Xitoy donishmandi Syun-Szi “Chaqaloqlar hamma erda bir xil yig’lashadi. Katta bo’lganlarida esa turli qiliqlar qilishadi. Bu – tarbiyaning oqibati”, deb yozgan edi. Olmon faylasufi Immanuil Kant o’z asarida “Inson faqat tarbiya orqali inson bo’ladi, uning qandayligi tarbiyaning natijasidir”, degan fikrni bildiradi.

Tarbiya borasida Sa’diy Sheroziy shunday misralarni bitgan:

Minbarning poyida tursa ham eshak, Tarbiya yuqmaydi, bo’lmaydi odam. Tarbiya ko’rmayin ulg’aysa kishi.

Eshak bo’lib qolur yuzga kirsa ham.

Muhokama

Tarbiya — shaxsda muayyan jismoniy, ruhiy, axloqiy, ma’naviy sifatlarni shakllantirishga qaratilgan amaliy pedagogik jarayon; insonning jamiyatda yashashi uchun zarur bo’lgan xususiyatlarga ega bo’lishini ta’minlash yo’lida ko’riladigan chora tadbirlar yigindisi.

Tarbiya insonning insonligini ta’minlaydigan eng qadimiy va abadiy qadriyatdir. Tarbiyasiz alohida odam ham, kishilik jamiyati ham mavjud bo’la olmaydi. Chunki odam va jamiyatning mavjudligini ta’minlaydigan qadriyatlar tarbiya tufayligina bir avloddan boshqasiga o’tadi.

Ma’lumki, so’nggi yillarda globallashuv turli tuman qarashlar asosida, deyarli barcha ijtimoiy hodisalar bilan bog’liq ravishda talqin etilayotgan muammolardan biriga aylandi.

Hozirgi kunda globallashuv jarayoni yangi-yangi hudud va mintaqalarni, inson faoliyatining barcha sohalarini o’z domiga tortayotganining guvohi bo’lmoqdamiz. Ayniqsa, ba’zi nosog’lom kuchlar, mafkuraviy va ma’naviy sohada o’z g’oya hamda mafkuralarini singdirish, ta’sir doiralarini kengaytirish maqsadida, o’z manfaatlarini ko’zlab, globallashuv jarayonidan kengroq foydalanishga intilmoqdalar.

Biz esa bundan yoshlarizni himoya qilishimiz uchun ularning ma'naviyatlarini yuksak qilishimiz va kamolotga erishishlari yo'lida barcha sharoitlarni yaratib berishimiz zarur hisoblanadi.

Natija

Odam bolasiga beriladigan tarbiya, birinchi navbatda, ilmga, fanga asoslanmog'i, ta'limiy jihatdan to'g'ri tashkil etilmog'i lozim. Agar tarbiya pala-partish holda savodsizlarcha tashkil etilsa, tizimli va muntazam ravishda olib borilmasa, bunday

«tarbiya» inson kelajagiga, shaxsning shakllanishiga faqat zarar keltiradi. Mana shu qoidalarga amal qilingandagina ta'lim-tarbiya o'zining pirovard maqsadiga erishishi – komil insonni voyaga yetkazishi mumkin.

Payg'ambarimiz Muhammad (a.s.) komil inson sifatlariga shunday ta'rif berganlar: “Komil musulmon shunday kishiki, boshqa musulmonlar uning tili va qo'lidan salomat bo'ladilar”.

Islom dinida mukammal komil inson deya biz Muhammad (a.s.) olishimiz mumkin. U zot Alloh taolo tomonidan insoniyatga rahmat qilib yuborilgandirlar. Ular barcha insoniy

fazilatlar ziyodasi bilan jamlangan yuksak axloq sohibi bo'lganlar. Ularning yuksak axloq sohibi ekanliklarini Alloh taolo ta'kidlab:

“Va albatta, sen ulkan xulqdasan”(Qalam,4)

Deya marhamat qiladi. .Rasululloh (a.s.)ning o'zlari ham:

“Men kishilarning axloqlarini mukammal qilish uchun yuborildim” deya marhamat

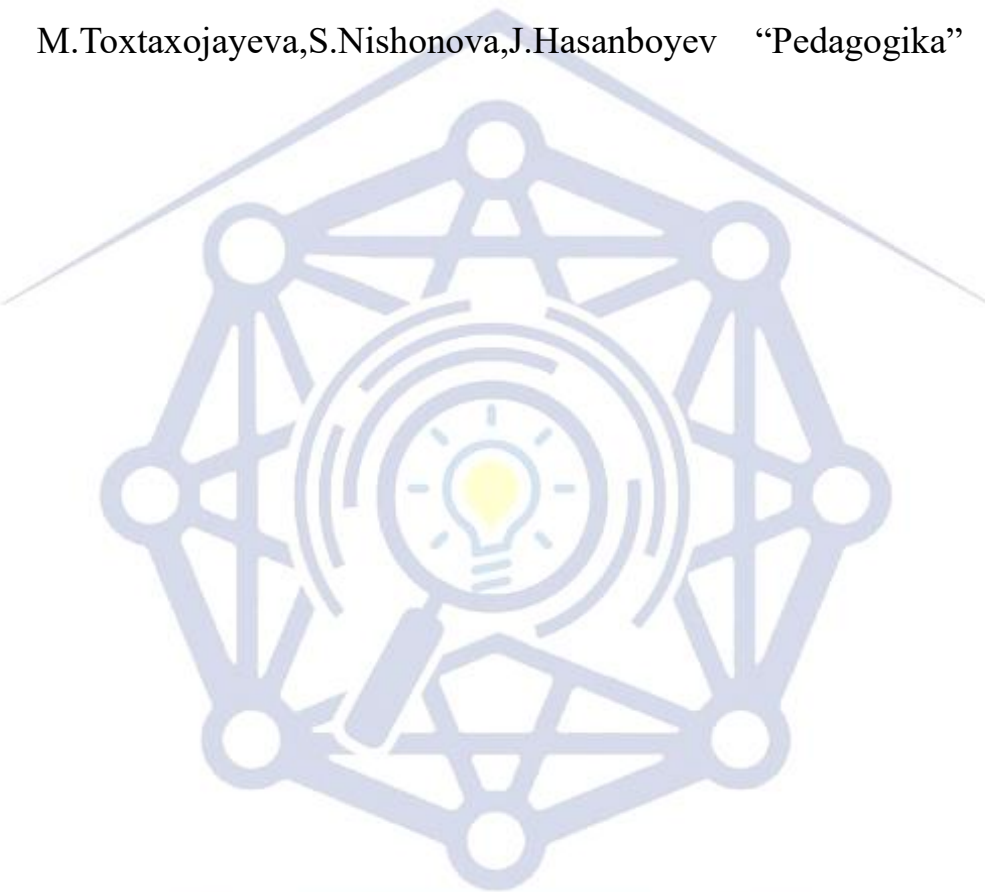
qilganlar. Va juda ko'p bor farzand tarbiyasi va uning ilm olishiga e'tibor qaratib, bizga o'zlarining muborak hadisi shariflarini qoldirganlar.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, tarbiyaning jamiyatdagi ahamiyati juda katta.Tarbiya tufayli kishilar bir birini hurmat,izzat qiladi.Biz ham yoshlarga tarbiyaning ahamiyatini tushuntirishimiz, odob-axloqqa rioya qilishlarini ta'kidlashimiz kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Sh.M.Mirziyoyev “Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib,yangi bosqichga ko‘taramiz”, Toshkent.O‘zbekiston 2017.
2. M.Toxtaxojayeva,S.Nishonova,J.Hasanboyev “Pedagogika” Toshkent 2010-yil

**Research Science and
Innovation House**